

★ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ★

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

‘Ο φτωχός Βογούς

Του κ. ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΡΑΝΤΖΑΚΗ

2ο (τελευταίο)

Τὴν περασμένη Ἀνάστασι, δὲν ξέρεϊ πὼς θρεθῆκα-νε κοντά κοντά κι ὕψωσε τὰ ματάκια τῆς, τὸν κοίταξε γλυκά καὶ τοῦ ζήτησε ν’ ἀνάψει τὴ λαμπάδα τῆς ἀπ’ τὴ δική του. Τοῦ ζήτησε φῶς, ἅγιο φῶς τῆς Λαμπρῆς, καὶ τοῦ ἔβαλε φωτιά στὴν καρδιά... Αὐτὰ σκέφτεται ὁ Πορτακαλάκης καὶ κατηγοροῦνται στὴν Τσοῦρα.

Μπροστά οἱ αἴγες του καὶ πίσω αὐτὸς μετὰ τὸ σκύλο του, τὸν Καρτσώνη. Φτάνει στὸ Σταυρὸ καὶ βλέπει μάντρες, μιτάτα, ὄζα πολλά. Πετάνονται οἱ σκύλοι τοῦ μιτάτου ἀγορῆ καὶ γαντζίζονται βουερά τὸ νεοφερμένο. Πορτίζε ὁ γερο — Μπλάτζουνᾶς, τότε καλωσορίζει ἐπιφυλάκτικα καὶ τότε ρωτᾷ:

— Εἶντα γυρθεῖς, κομπάρω, στὸν τόπο μας.

Μὲ σεβασμὸ τοῦ λέει ποῦς εἶναι, πὼς τότε κνηγοῦνε οἱ Τοῦρκοι καὶ ζητᾷ φιλοξενία καὶ καταφύγιο. — Ἀμόλαρε τὸ αἴγες σου μετὰ δικές μου. Καὶ σὺ παιδί μου καὶ μπιστιώδης μου. Καλῶς ὄρισες στὸ σπίτι μου.

— Σ’ εὐχαριστῶ, Καπετάνιε, δὲ θὰ μετανιώσεις ποῦ μεδέχου.

Κι ἀρχίζει καινούργια ζοῆ γιὰ τὸν Πορτακαλάκη. «Ὁ Σταυρὸς» εἶναι μιὰ ὁμορφὴ τοποθεσία, μ’ ἄγρια ὁμορφιά. Χαράκια θεόρατα, γλιστερά κι ἀγκαθατά, πινιμένα στὶς ἀργυλίδες, στὸς κέδρους, στοὺς σκίνους, στὶς ἀγριοχαρουπιές. καὶ στὸ ἀσπάλθου. Θεόρατοι θύμιοι κι ἀχινοπόδια πλεγμένα μετὰ περὶλοκάδες καὶ στὰ ξέφωτα μαντιλίδες καὶ ἀνεμοχόρτοι, καὶ πετρομαρουλίδες στὶς ριζοχαρουπιές.

κατόπιν ἐπιστολῆς τὴν ὁποῖαν πῆρε ὁ Ἀρχηγὸς Τσιριντάνης ἀπὸ προύχοντα τῶν Σφακιῶν.

Ὁ συντόμος πατριώτης γιὰ νὰ προλάβει τὴν ἀπειλούμενη ἀδερφικὴ αἱματωχυσία, μεταξύ διακεκριμένων πατριωτῶν, γιὰ παρεγγήσεις ποῦ προεκλήθησαν ἀπὸ ἀφορμὲς ἀσήμαντες γιὰ τὴ σπουδαιότητα τῶν περιστάσεων, ἔγραψε αὐτὸ τὸ γράμμα, καὶ βρήκε τὰ κατάλληλα λόγια, γιὰ νὰ μιλήσει καὶ νὰ θίξει τὸ πῶς εὐαίσθητο σημεῖο τῆς καρδιάς τοῦ ἀρχηγοῦ. «Οἱ σπαθῆς ποῦ θὰ διασταυρώσετε, θὰ τρυπήσουν τὰ σώματά σας, μὰ τὸ αἷμα ποῦ θὰ τρέξει ἀπὸ τὶς λαβωμάτιες, θὰ εἶναι αἷμα τῆς Κρήτης. Ἡ ἴδια ἡ Κρήτη θὰ πονέσει καὶ θὰ βογγήσει ἀπὸ τὸν πόνο».

Φεύγοντας ὁμοῦ οἱ Σφακιανοὶ ἀπὸ τὴν Σύμη, πῆραν σὰν ἄνηφο τὴν γυναίκα τοῦ Χατζηαναγνώστη. Ἡ σύζυγος τοῦ Συμιανοῦ ἔμεινε φιλοξενομένη ἐπὶ ἐννεὰ μῆνες στὸ ἀρχοντικό τοῦ Τσιριντάνη. Στὸ διάστημα αὐτὸ ἐτακτοποιήθηκαν οἱ διαφορὲς ποῦ χωρίζαν τὸν Χατζηαναγνώστη μετὰ τοὺς Σφακιανούς, κι ἔτσι πῆρε τέλος ἡ παραξήγηση, ἀναμεικτῶς.

(Συνεχίζεται)

Σημ. «Β. Ν.»: Τὸ κείμενο τοῦ κ. Δημητράκη δημοσιεύεται χωρὶς γλωσσικὲς μεταβολές, σύμφωνα μετὰ τὴν δική του ἐπιθυμία.

Ο ΑΙ-ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΚΟΡΝΙΑ

Στὴν τοποθεσία Κόρνια τῆς ἀγροτικῆς περιφέρειας Πεύκου — Κεφαλοβρυσιά, ὁ Ἄι — Δημήτρης, ποῦ ἔδωσε τὸ ὄνομά του σὲ ὅλη τὴ γύρω περιοχὴ.

Τὸ ἐπισκεπτόμουνα συχνὰ αὐτὸ τὸ μέρος ἀπὸ μικρὸ παιδί, ἀλλὰ δὲ μπορούσα νὰ δῶ ὅτι κάτι τὸ ἰδιαιτέρου χαρακτηρίζει τὸν τόπο αὐτό.

Πρὶν ἀπὸ δεκατέσσερα χρόνια περίπου, ὅταν πῆγα ξανά στὸν Ἄι — Δημήτρη μπόρεσα νὰ διαπιστώσω ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχουν διάφορα ἀρχαιολογικὰ ἴχνη, ποῦ πιστοποιοῦν τὴν ὑπαρξὴ μεγάλου χωριοῦ, ποῦ ἔφθασε σὲ μεγάλη ἀκμὴ κατὰ τὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ.

Λέγανε μερικοὶ γέροιοι Κεφαλοβρυσιανοὶ ὅτι κατὰ ἀκριβὸς ἀπὸ τὴ σημερινὴ ἐκκλησία τοῦ Ἄι — Δημήτρη ὑπάρχει μιὰ ὑπόγειο κρύπτη, ποῦ φτάνει ὡς τὴν Παναγία τὴν Κεραλαμεινώτισσα, ὅτι ἀνοίγονται μέσα φωνές καὶ ὅτι ὅποιος κατεβεῖ ἐκεῖ μέσα θὰ πεθάνει. Λέγανε ἀκόμη ὅτι ἐκεῖ ἐργάζονταν ἕνας φαμέγιος, ποῦ, ἐνὸς ἀφεντικοῦ τοῦ ἔφρανε ταχτικὰ φράξι, φάβα, κοκκία καὶ διάφορα ἄλλα μαγεροφύματα, αὐτὸς δὲν ἔτρωγε τίποτε ἀπὸ αὐτά. Μιὰ μέρα λοιπὸν ποῦ τὸ ἀφεντικό ρώτησε τὸ φαμέγιο, γιατί δὲν τρώει τὰ μαγεροφύ-

ματα ποῦ τοῦ κουβαλεῖ, ὁ δούλος ἀπάντησε ὅτι τρώει συχνὰ κριάς τοῦματα κάπου ἐκεῖ κοντά, καὶ ἔτσι δὲ χρειάζονταν νὰ φάει τὰ ὄσπρια. Σὲ λίγες μέρες ὅμως ἔφαμέγιος θρεθῆκε ἄγρια ἐξυλοδαρμένος καὶ μετὰ κάμποσο καιρὸ πέθανε.

Οἱ μαρτυρίες αὐτές, ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ νεοποῦ ἐπιστήμονα καὶ ἡ ἰδιότητα τοῦ ἐτακτοῦ ἐπιμελητῆ ἀρχαιοτήτων Βιάννου, τὴν ὁποία μόλις εἶχα ἀποκτήσει, μετὰ παρακλήσεις νὰ βρῶ τὸ μακαρίτη τὸ Γιώργη τοῦ Στεφανομανώλη, στὸ χωράφι τοῦ ὁποῖο ἐκεῖ ἐπιμελόμενος ὁ Ἄι — Δημήτρης, καὶ μερικὸς ἄλλος πρόθυμος χωριατῶν καὶ νὰ πάμε ἐπὶ τόπου, γιὰ νὰ ἐξετάσουμε τί ἀκριβὸς συμβαίνει.

Ἐπισημὰ ἀμέσως τὴν εἰσοδο τῆς ὑπόγειας κρύπτης, γιὰ τὴν ὁποία μιλῶσε ἡ παράδοση, ποῦ εἶχε σκεπαστῆ μετὰ ξεροτρόχαλο τοῖχο στὸ δυτικὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας.

Ἐτσι μετὰ λίγη προσπάθεια ἀρχίσαμε νὰ βγάξουμε ἀπὸ μέσα ἀνακατομένα κόκαλα ἀνθρώπων καὶ διάφορων ζώων. Ἡ ἐξακολούθηση τῆς ἔρευνας ἀπέδωσε τοῦ ἴδιου καρπούς, καὶ ἔτσι ἀποφάσισα νὰ σταματήσουμε τὴν προσπάθειά μας, ἀφοῦ μάλιστα θὰ δημοσιογύονταν καὶ κίνδυνος νὰ (Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 3)

ἕνα γλυκόσυρτο παραπονιὰ κοινοκοπὸ. Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἀνακατόνετα μετὰ τὸ χωροπὸ τραγοῦδι τῆς πετροπέδικας τοῦ πετροκοτσουροῦ, τῶν ἄλλων πουλιῶν καὶ μετὰ τὸ μουροῦρισμα τῆς ἡσυχῆς θάλασσας πῶς κάτω στὴ Μονομουτῆκα. Παίξει, σιγοτραγοῦδει καὶ σκέφτεται νὰ κτίσει ἕνα σπιτάκι στὴ Βιάννο καὶ μετὰ σ’ αὐτὸ τὸ Ἑλενάκι ἀρχόντισσα καὶ κερά τοῦ...

Κεῖνιά τὴν ὄρα φάνηκε τὸ Καραγιοργιὸ τὸ βοσκᾶκι, καὶ τοῦ λέει πὼς στὴ Ρίχτρα φάνηκε πέντε — ἔξε — ἔφτά ὀπλισμένοι καὶ σὰν νὰ ἦναι Τοῦρκοι.

— Γλάκα, μορὲ Γιωργιό, καὶ στὴ Βίγλα στὸν Ἀνεμόσπηλο εἶν’ οἱ δικοὶ μας, καὶ πέ τοῦ Καπετάνιου νὰ ῥθοῦνε νὰ τοὶ διαρμιστοῦνε.

Φεύγει τὸ Γιωργιό, γρηγορὸν σὰ ζαρκάδακι, ἀνηφορίζε πρὸς τὴν Τσοῦρα, πρὸς τὸν Τρυγονολακί, πρὸς τὴ Βίγλα. Παραοῦσα ὁ Πορτακαλάκης τὴν ἀσομαντοῦρα, μπαίνει στὴ μάντρα, παίρνει τὴν πιστόλα του, τὴν κοιτάζει καλὰ καλὰ καὶ τὴν μπιτχνε στὴ ζώνη του, κάτω ἀπ’ τὸ γελέκι. Φωνάζει τοὺς σκύλους καὶ σφυρίζε τὸν ὄζο.

Τὴν ὄρα κεῖνιά ἐνεδιάσανε ἀπὸ τὴ μεριά τοῦ Χοιροβοσκῆ οἱ Τοῦρκοι. Πλησιάζουν ἀραιωμένοι πρὸς τὸ μιτάτο κι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἄι ἄγας χαιρετᾷ τὸ Βοσκό:

— Γιά σου, μορὲ γκισούρη, μοναχὸς σου ἴσαι;

Τοὺς ἀντιχαιρετᾷ ὁ Πορτακαλάκης καὶ τοὺς ρωτᾷ: — Εἶντα ζυγώνετε ἐπαε, ἀγαδάκια;

— Ποῦ ἴσαι μορὲ, οἱ χαινήδες; Ἐπαε τὸ εἶδανε ταχτικὰ ταχικὰ.

Σκοῦρα τὰ πράματα, σκέφτεται ὁ Πορτακαλάκης. Καταλαβαίνει καλὰ πὼς εἶσομοσε τὸ τέλος. Δύσκολο νὰ τὴ γλυτώσει. Θὰ τὸ πουλήσει ὁμοῦ ἀκριβὰ τὸ τομάρι του. Ἐχε γιὰ, ὁμοῦ κὸμοε, ἔχε γειά, Ἑλενάκι, ἔχε γειά

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικὸς Σταθμὸς Βιάννου	21205
Ίατρείο Ἀγροτικὸ Πεύκου	31377
Χωροφυλακὴ Ὑποδιοίκηση Βιάννου	21206
Χωροφυλακὴ Σταθμὸς Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	21230
Ἀγρονομεῖο Βιάννου	21006
Ἐιρηνοδικεῖο	21211
Συνεταιρισμὸς Βιάννου (Γραφεῖα)	21226
Συνεταιρισμὸς Βιάννου (Ἐλαιουργεῖον)	21136
Ο.Τ.Ε. (Θλάθει)	12
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	21215
Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα	21203

ΑΓΟΡΑΙΑ

Βασιλάκης Γεώργιος — Βιάννος	21239
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	21304
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Ἐμμανουήλ — Λουτράκι	21103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	21355
Χατζάκης Ἰωάννης — Ἅγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. Χόνδρος	21101
Ψαρολογάκης Κων. Χόνδρος	21109

(Γιά ὑπεραστικὰ: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γενήσεις: Στὸ Ἡράκλειο ἡ Μαρία σύζ. Γρηγορίου Κουζαράκη γέννησε ἀγόρι.

Ἄρραβῶνες: Στὸ Ἡράκλειο ἡ Στέλλα Κουσκούμπεκακή, φιλόλογος καὶ ὁ κ. Χαρ. Ἀρμάος μαθηματικὸς.

Γάμοι: Στὴ Θεσσαλονίκη ἡ Μαρία Ι. Φραγκιαδοῦλη καὶ ὁ Κων)νος Εὐαγ. Ζαγανᾶς γιαιτρός.

να στὸν Ἅγιο Βασίλειο ἦταν ἐργατικὸς καὶ καλὸς οἰκογενειάρχης. Λάτρης τῆς Ἀρθῆς, ἦταν ὁ πρῶτος μεταπολεμικὸς κάτοικός τῆς. Δέθηκε μαζί τῆς, ποῦ ἄρρωστος θαριά στὴν κλινικὴ ζητοῦσε μετὰ κάθε τρόπο νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάει στὴν Ἀρθῆ. Στὸ τέλος τὸ πέτυχε καὶ πέρασε κοντὰ τῆς τὶς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ζωῆς του.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Εὐχαριστοῦμε πολὺ ὁλοὺς ὅσοι μᾶς συμπαρυστάθηκαν μ’ ὅποιοδῆποτε τρόπο στὸ θαρὸ πένθος, μας γιὰ τὸν πρόωρο θάνατο τοῦ ἀγαπημένου μας συζύγου, πατέρα καὶ παπποῦ

ΓΙΑΝΝΗ ΤΡΟΥΛΑΚΗ

Ἡ σύζυγος: Μαρία Τρουλάκη

Τὰ παιδιά: Γεώργιος καὶ Στέλλα Τρουλάκη, Δημήτρης καὶ Ἑλπινίκη Σαμπουλάκη

Τὰ ἐγγόνια

ΧΑΤΖΗΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ὁ θρυλικὸς Χαινής τῆς Βιάννου

(Συνέχεια ἀπ’ τὴ σελίδα 1)

στάθηκε ἀφορμὴ νὰ ἐρθοῦν σὲ σύγκρουση μετὰ τὸν Συμιανοῦ Χατζηαναγνώστη, ὁ ὁποῖος διακρίνονταν καὶ αὐτός, ὄχι γιὰ ὑπεροψία, ἀλλὰ γιὰ τὴν θιασιότητα τοῦ χαρακτήρα του.

Ἐἶχαν καὶ οἰκονομικὲς διαφορὲς, γιὰ χρήματα ποῦ χρωστοῦσε ὁ Χατζηαναγνώστης σὲ Σφακιανούς ναυτικούς, δι’ ἀγορὰν ὀπλων στὴν Ψαρή φοράδα. Σιγὰ σιγὰ οἱ σχέσεις ἀρχισαν νὰ προσλαμβάνουν καθαρῶς ἐχθρικό χαρακτῆρα, ποῦ πῆρε σοβαρὲς διαστάσεις μετὰ τὴν σύγκρουση τῶν Σφακιανῶν μετὰ τοὺς Τοῦρκους στὶς Μάλτες καὶ τὴν ἀτυχία των, ἡ ὁποία κατὰ τὴν γνώμη των ὀφειλετο εἰς τὸ ὅτι ὁ Χατζηαναγνώστης δὲν ἔτρεξε νὰ τοὺς βοηθήσει καὶ νὰ ξεχάσει τοὺς λογαριασμοὺς ποῦ τοὺς χόριζαν. Ἀπεδέχθη, ὁμοῦ, ὅτι αὐτὸ δὲν ἦταν ἀλήθεια γιὰ τὸν ὁποῖον οὐτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐπερίμεναν. Δὲν εἶχαν λοιπὸν δίκιο οἱ Σφακιανοὶ καὶ

τὸ ἐγνώριζαν. Ἄλλες ἦταν οἱ διαφορὲς ποῦ προῦπῆχαν τῆς μάχης τῶν Μάλτων καὶ ἐξακολούθησαν νὰ ὑπάρχουν καὶ νὰ αὐξάνουν, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς.

Ὁ Χατζηαναγνώστης τοὺς ἐχαρακτήριζε ὡς καταραχοποιούς καὶ προσπαθοῦσε νὰ τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν περιοχὴ. Οἱ Σφακιανοὶ δὲ κατηγοροῦσαν τὸν Συμιανοῦ, γιὰ τὸ ἀνθρώποι τοὺς ἀφῆρσαν μέρος ἀπὸ τὸν ὀπλιστὸ των καὶ πῆραν καὶ τὸ μουλάρι τοῦ Ἀρχηγοῦ των Τσιριντάνη, καὶ ὁ ἴδιος τοὺς ἐχρωστοῦσε χρήματα ἀπὸ τὴν ἀγορὰ πολεμοφοδίων.

Ἐπειτα ἀπ’ αὐτὸ ἐφυγαν οἱ Σφακιανοὶ γιὰ νὰ ἐπανέλθει ἀργότερα ὁ Τσιριντάνης, ἐπικεφαλῆς 300 ἀνδρῶν, μετὰ σκοπὸ νὰ ἐκδικηθεῖ τὸν Χατζηαναγνώστη. Ἡ ἀπόφαση ἔγινε στὴν Ψαρή φοράδα. Πέρασαν τὴν Βιάννο καὶ προχώρησαν πρὸς τὴν Κάτω Σύμη. Ὁ Χατζηαναγνώστης ἀπέφυγε νὰ συγκρουσθεῖ μαζί τους, ἀλλὰ καὶ οἱ Σφακιανοὶ ἀπεχώρησαν,

μὰν, ἔχε γειά παντέρημ Κρήτη...

Ἀρνήθηκε ἐπιμονα καὶ εἶπε πὼς οὔτε εἶδε χαινήδες οὔτε ἦκουσε πράμα γιὰ δαύτους. Αὐτοί, δύσπιστοι, τὸν κτυποῦσαν, τὸν ἐσπρωγναν νὰ τοὺς δείξει ποῦ πῆγαν.

— Καὶ τὰ ὄζα εἶντα θὰ γεννοῦνε μοναχά;

— Ὅσοτε εἶδες τσι, ἔ; Ἀκλόυθα μας, κακομοῖρη, γιὰ θὰ σὲ σκοτώσωμε.

Ἐφτὰ αὐτοί, μοναχὸς ἐκείνος, τὴ νὰ κάμει; Ἀνηφορίζουν πρὸς τὰ πάνω κι ὁ νοῦς του ἦταν νὰ σκοτώσει κανένα ἀπὸ δαύτους καὶ νὰ τὸς φύγει ἢ νὰ σκοτωθεῖ κι αὐτός. Ἀμα δὴγῆνε πῶς πάνω καὶ πέρασαν τὸ οὐρακῆ μετὰ τοὺς σκίνους καὶ τοὺς κέντρους, κάνει πὼς ξεμπροσθῆκε τὸ σπιτάκι του, κοντοσταίνεται λίγο πῶς πίσω, τραβᾷ τὴν πιστόλα καὶ πυροβολᾷ τὸν Ἄιη κατάστηθα. Ὁ Ἄιη πέφτει μιὰ σωρὰ κι αὐτὸς πῆδᾷ μέσα στὸ σκίνο, κοντὰ στὸ ζάλο, πρὸς τὸ οὐρακῆ, γιὰ νὰ τοὺς ξεφύγει. Μ’ αὐτοί, γρηγοροί, τότε πυροβολοῦνε, καὶ πέφτει, ματωρομένο, μέσα στὸ σκίνο. Τοῦ χύνονται σὰν λῆκοι καὶ τὸν ἀποτελειώνουν μετὰ μαχαίρια.

Καὶ κεῖ, στὴν ἄκρα τοῦ δρόμου, τὴν ὄρα ποῦ βασίλευε ὁ ἥλιος, δίπλα στὸ χωρακῆ καὶ τὸ μεγαλὸ σκίνο, ἔθαψε μετὰ ἅγιο αἷμα τοῦ ἄνοιξιμάτα ἀγριοπολύδα, ὁ Φτωχὸς Ἅγιος...

Ὅλη τὴ νύκτα, δίπλα του, ἔλαγιε ὁ πιστὸς τὸν σκύλος. Ἐκεῖ τὸν ἐθάψανε τὴν ἄλλη μέρα, μετὰ δάκρυα στὰ μάτια οἱ δικοὶ μας χαινήδες μ’ ἄπάνω στὸ μνήμα του, μετὰ μῆλια θολὰ, ἀπ’ τὸν πόνο, ὀκιστήκανε ἐκδίκηση.

Ἐκεῖ ἔχουσε τὸ αἷμα τοῦ ὀρωχὸς βοσκῆς, ὁ ἔξιμος, ὁ ἔξιμος, ὁ μοναχὸς... Γι’ αὐτὸ μοσχοβολᾷ ἐκεῖ ὁ τόπος...

Βιάννος 4—12—1977

ΙΩΑΝΝΗΣ Π.Ο.Λ. ΝΕΡΑΝΤΖΑΚΗΣ

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Μηνιαία εφημερίδα στην ύπηρεσία των άπανταχού Βιαννιτών.

Εκδότης — Διευθυντής Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

Όδος 1866 άριθ. 110, τηλ. 282.808

Φιλολογική έπιμέλεια κειμένων Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Θαλήτα 8 — Τηλ. 284909 — Ηράκλειο

Ετήσιες συνδρομές

Ίδιωτών δρχ. 150 Κοινοτήτων — Σχολείων — Ένοριών » 300

Εμθάσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Επιστολές για την ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 άρ. 110 Ηράκλειο Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 37 Ηράκλειο. Χειρόγραφα δημοσιεύματα ή μη δεν επιστρέφονται. Τα ένυπόγραφα άρθρα έκφράζουν τις άπόψεις των συγγραφέων.

Ο ΑΝΑΔΑΣΜΟΣ

(άπάντηση στην εφημερίδα «Βιαννίτικα Νέα»)

Στην έκδοση του περασμένου Δεκέμβρη, ή εφημερίδα του Ηρακλείου «Β. Ν.» έζησε σε λίγα σημεία το ζήτημα του αναδασμού, σαν ένα από τα πιο ζωτικά θέματα του τόπου μας, για την καλύτερευση της ζωής του καλλιεργητή άγρότη. Άποφ σε πολύ σύντομο άρθρο της — από έλλειψη χώρου ασφαλώς — αναφέρεται στις σπουδαιότερες αιτίες που επιβάλλουν τον αναδασμό (τις ώφέλειες από τη μια μεριά, τις ζημιές και τους κόπους που βρίσκονται οι άγρότες χωρίς τον αναδασμό από την άλλη), συνιστά: Νά ξεπεραστούν τα εμπόδια για εφαρμογή του αναδασμού με τη συνένωση — ως λέει — της άγροτικής γης σε μεγάλα άγροτικά.

Αναφέρει δύο παραδείγματα, το ένα για την Άρθη — Λατόμια — Ξερόκαμπο και το άλλο για τον κάμπο της Βιάννου. Γιατί όμως σταματά εδώ (στα δυο παραδείγματα) ο άρθρογράφος και δεν επεκτείνεται στο έσάπλωμα του αναδασμού και στις άλλες περιοχές; στα περιβάλλοντα των χωριών της επαρχίας, στα λιόφυτα, στα ποτιστικά, στα άνδρα, στις πλαγιές, στα βουνά, τα έννομηνα από την εποχή της Τουρκοκρατίας σαν κτήματα άγώνων και μη έδων, σε αντίθεση προς τα άνευ αξίας, σαν χριστιανικά τότε κτήματα, τα πετρώδη, άγονα, γόνυμα κλπ.

Σε έκδοση μας τελευταία «Ο ΓΕΡΟ — ΔΑΣΚΑΛΟΣ... θυμάται», που μόλις κυκλοφόρησε και τις σελίδες 120 — 126, άκροθυγώς πραγματεύομαι το ζήτημα όπως το είδα στην περιοχή της Βοιωτίας (Κωπαΐδα), που έτυχε σαν Πρόεδρος της Κοινότητας του χωριού μου (Άγιος Βασίλειος), να θρεθώ κοντά, να παρακολουθήσω την ύπόθεση και ν' ακούσω γνώμες και όμιλίες ειδικών για τα ζητήματα του αναδασμού. Τον περασμένο Μάρτιο που έτυχε να περάσω πάλι το μέρος μου προξένησε ειλικρινά έντύπωση ή τέχνη της μοιρασιάς της περιοχής στους καλλιεργητές — ιδιοκτήτες της, μα και κατάπληξη ή άμορφιά του κάμπου. Δεν είναι όμως τα χωράφια μας εδώ (λέω για τη Βιάννο) ούτε Βοιωτία ούτε Κωπαΐδα! Τα χωράφια μας δρθώνουν εμπόδια άπροσπέραστα, όπως αναφέρο σε το βιβλίο μου, που δεν τ' αναφέρο εδώ, σεβόμενος τον λίγο δυστυχώς χώρο της εφημερίδας μας

«Β. Ν.», που έλπίζω να είναι παροδικός. Παρ' όλα όμως που αναφέρο στο βιβλίο μου και όσα γράφο στο άρθρο μου τούτο, δεν μπορώ παρά να όμολογήσω και να δεχθώ πως ο αναδασμός:

1) Όπου μπορεί να γίνει στην επαρχία, πρέπει να γίνει, χωρίς καμιά άπολύτως αντίδραση, γιατί πολλών λογίων συμφέρει και άνακουφίζει τον εργάτη καλλιεργητή. Έννοώ να γίνει σε τμήματα που ή αξία των κτημάτων της περιοχής συμβαδίζει καθ' όλα στην αξία τους (Βιάννος, Λιβάδια — Κερατόκαμπος — Άρθη — Ξερόκαμπος — Λατόμια κλπ) και

2) Με τον αναδασμό, έστω τον μερικόν που λέω αναδασμό (γιατί ολοκληρωτικός, είπαμε, δεν μπορεί να γίνει), θα άπαλλαγούμε κάπως από τα κατάλοιπα που έμάς ειδικά στην Κρήτη μάς κληροδότησε ή τουρκική κυριαρχία, με την διάκριση (σε πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα) περιουσιών που άνήκαν σε Χριστιανούς και Τούρκους. Αυτό το επιβάλλει και ή ένδική μας συνείδηση!

Ό συναισθηματικός τέλος παράγοντας, που αναφέρεται στο άρθρο της έρημερίας, θα παίξει φυσικά το ρόλο του, αλλά μπροστά στο μεγάλο για τον τόπο μας καλό έλπίζω να παραμεριστεί άποτελεσματικά και χωρίς κόπο.

Θά θεωρούσα τον εαυτό μου ικανοποιημένο, αν οι ένέργειες για το ζήτημα αυτό του αναδασμού τελεσφορήσουν, πρόθυμος να συμβάλω όσο μπορώ.

Γ. Χ. ΧΑΤΖΑΚΗΣ 30. ΧΙΙ 1977

ΣΗΜ. «Β. Ν.»: Στα άρθρο μας για τον αναδασμό αναφέραμε τον κάμπο της Βιάννου και την περιοχή της Άρθης για παράδειγμα. Το ίδιο ισχύει για όλες τις περιοχές όλων των χωριών. Στις λεπτομέρειες για τον τρόπο που μπορεί να γίνει ο αναδασμός στην επαρχία μας δεν προχωρήσαμε. Είναι καθαρά τεχνικό θέμα, που θα ρυθμίσει ή άρμόδια τεχνική ύπηρεσία με την συνένωση πάντα των ένδιαφερομένων κατοίκων. Χαιρόμαστε όμως που αρχίζει κάποιος διάλογος και θα χαρούμε πολύ, αν θά 'χουμε να καταχωρήσουμε άπόψεις και άλλων συνεπαρχιωτών για το ίδιο θέμα.

Γνώμες άναγνωστών

ΤΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Τιμώ και σεβόμαι τη μνήμη κάθε νεκρού και, όταν μου δίνεται ή ευκαιρία, πηγαίνω και στο μνημόσυνό του.

Πηγαίνω στο μνημόσυνο του μακαρίτη μα για χάρη των ζωντανών, γιατί πιστεύω ότι ή παρουσία ή δική μου και τόσων άλλων είναι μια παρηγοριά στο βαρύνον για την άπώλεια του άγαπημένου τους προσώπου.

Ό άνθρωπος — έννοώ ο ζωντανός — είναι ένα αδύνατο πλάσμα και δεν πρέπει να αισθάνεται ότι είναι μόνος του είτε στη χαρά είτε στον πόνο του. Αυτό περισσότερο το γνωρίζουμε έμείς εδώ στο χωριό κι έτσι ποτέ ή χαρά και προπαντός ο πόνος του ένός δεν αφήνει άδιάφορους τους άλλους. Με τούτη λαιπόν την άρχή ξεκινώ για να παρακολουθήσω ένα μνημόσυνο.

Στέκομαι εύλαβικά, άκούω με κατανύξη τη δέηση που γίνεται, ψιθυρίζω στην ώρα που πρέπει το «αιωνία ή μνήμη του» και στο τέλος παίρνω το «φακελάκι» μου με τα κόλυθα, το συνηθισμένο άρτουλάκι, εύχομαι «ό Θεός σωθήρει του» και άπερχομαι... Αυτό είναι το μνημόσυνο όπως το θέλει ή έξέλιξη, που δεν καθυστερεί να φτάσει και ως στο χωριό μας.

Παλαιότερα είχαμε το φαγοπότι, ένα πλούσιο τραπέζωμα την παραμονή και άκόμη πλουσιότερο το πρωί της επόμενης μέρας. Το φαγοπότι, ή πατάτα γιαχνί και σε πολλές περιπτώσεις ο μπακαλιάρος, συνοδεύονται με το άγνό χωριάτικο κρασί, εύφραιναν τις καρδιές των παρισταμένων σε τέτοιο βαθμό, που πολλές φορές, όταν το κλίμα το επέτρεπε, άν δηλ. ο μακαρίτης ήταν κάποιος γεροντός πρόσωπο που φυσιολογικά «εξεπτέρησε το ζήν»... το τραπέζωμα έκλεινε με τη... Σαμώτισσα...

Σήμερα όμως — όπως είπαμε — αυτά άνήκουν στο παρελθόν. Τώρα έχουμε το φακελάκι με τα κόλυθα, το άρτουλάκι και... τους πολλούς πατάδες. Όλοι οι ρασοφόροι του χωριού μας ίερείς — καλόγηροι έπιστρατεύονται για μια τελετή μνημόσυνο και, άν κριθούν λίγοι, καλούνται εκτάκτως και άλλοι από τα κοντινά χωριά. Έτσι ή έξέλιξη και στο μνημόσυνο — άν και μάς βρίσκει σε μια εποχή λιτότητας που λέμε, αντί να το κάνει οικονομικότερο από εκείνο της παλιάς εποχής, το θέλει περισσότερο δαπανηρό με τις πομπώδεις πολυτέλειες και σπατάλες. Μια μικρή σεμνή δέηση, μ' ένα παινυνο ίερέα δε θά 'χε άραγε το ίδιο άποτέλεσμα; Η μεγαλοθυμία του Ύψιστου για την άρεση των άμαρτιών μας δεν παρέχεται με τα φασουλόριζα ούτε με τα φακελάκια πολυτελείας και τα ψωμάκια. Μπορούμε λοιπόν και τη θρησκευτική πίστη μας να κρατήσουμε άλόβητη και την παράδοση να διατηρήσουμε αλλά με τρόπο σεμνό και περισσότερο ώφελίμο.

Άπό την πλατεία του χωριού ως τις νεκροταφεία που γίνονται τα μνημόσυνα, για να πάμε περνούμε μια άπόσταση ένός περίπου χιλιομέτρου. Αυτός ο δρόμος την έπομένη του μνημόσυνο παρουσιάζει ένα θλιβερό θέαμα. Διάσπαρτα εδώ κι εκεί τα γεμάτα κόλυθα φακελάκια και τα εύλογημένα ψωμάκια. Καταμεσίς τούτου του δρόμου πού προσπερνάμε ύπάρχει ένα κοινωνικό ίδρυμα,

ό Ύγειονομικός Σταθμός Βιάννου.

Σε τούτο εδώ το Σταθμό βρίσκουν περιθάλψη όλοι οι άρρωστοί της επαρχίας μας και προπαντός οι άποροι. Άλλά τί είδους ύγειονομική περιθάλψη θα θρούνε, μια που δεν ύπάρχει το στοιχειωδέστερο ύγειονομικό ύλικό; Όύτε ένας έπίδοσμος, ούτε ένα πανσίπονο, ούτε μια ένεση πρώτης άνάγκης. Τα λιγοστά κρεβάτια του με τη μια κουβερτούλα και το σεντονάκι είναι μαρτύριο για το δυστυχισμένο άρρωστο, που έκτός από τον πόνο της άρρώστιας του άντιμετωπίζει και το χεμικονιακό ξεπαισίωμα. Προσπερνάμε λοιπόν άδιάφοροι τούτη την έστία του πόνου, φίλοι μου χεριανοί, για να πάμε πύερα στο μέρος εκείνο όπου «ούκ έστι πόνος, ού λύπη, ού στεναγμός...».

Βέβαια να πάμε και στο νεκροταφείο, να πηγαίνουμε κάθε μέρα, γιατί — καθώς λένε — οι νεκροί πεθαίνουν μόνο όταν τους ξεχάσουμε. Άλλά ή στατάλη; Γιατί ένα μέρος από το ποσό που διαθέτουμε για πολυτελή μνημόσυνα να μη δίνεται για την περιθάλψη των δυστυχισμένων συνανθρώπων μας;

Μπορεί αυτό το ποσό των μνημοσύνων να δίνεται στην Κοινότητα και να άποτελεί ένα κεφάλαιο για την κοινωνική μέριμνα, ένα κεφάλαιο που να διατίθεται για την άνακούφιση εκείνων που πονούν, που ύποφέρουν και που τόσο έχουν την άνάγκη του.

Μόνο έτσι, νομίζω, έπιτελούμε το χρέος μας προς τους προσφιλείς μας νεκρούς, προς το Θεό αλλά και προς τον ίδιο τον εαυτό μας. Συμφωνείτε; Σ. Ι. Σπυρ.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Την κ. Έμμα Χ. Κανακάκη — Στρατάκη, κόρη του συνεπαρχιώτη μας κ. Γεωργ. Στρατάκη, που πήρε το πτυχίο της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών, τα Β. Ν. συγχαίρουν θερμά, με εύχες για καλή σταδιοδρομία.

Την κ. Έλσα Στεφανάκη — Κατσαράκη, κόρη του συνεπαρχιώτη μας καθηγητή Κώστα Στεφανάκη, που πήρε το πτυχίο της Νομικής Σχολής (Παν)μίου Άθηνών, τα Β. Ν. συγχαίρουν θερμά, με εύχες για καλή σταδιοδρομία.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

Η κ. Θάλεια Καλλιγιάννη, ύστερ' από τα τρία διαλεκτά της βιβλία που μάς έστειλε παλιότερα, είχε την καλοσύνη να μάς στείλει και το Β' τόμο του Βιβλίου της «Άρχόντισσα με το κόκκινο άλογο».

Τα βιβλία της κ. Καλλιγιάννη, τόσο τα προηγούμενα όσο και το τελευταίο, είναι γεμάτα άγάπη και λατρεία στον τόπο μας. Άπό της σελίδες του παρελάου με ιδιαίτερη γλαφυρότητα ιστορικά γεγονότα από την Ιστορία της Κρήτης. Πολλά κεφάλαια του θά μπορούσαν να μπουν στα άναγνωστικά των Σχολείων μας, για να διδάξουν και μορφώσουν τα παιδιά μας με τα ένθικά διδάγματα που βγαίνουν από κάθε σελίδα των βιβλίων της.

Μά και κάθε Κρητικός θά πρέπει να θρει και να διαβάσει τα βιβλία της κ. Καλλιγιάννη και θά νοιώσει να γεμίζουν οι φλέβες του Κρήτη. Κρήτη δλων των εποχών με τα πιο ζωντανά χρώματα.

Ό Άι - Δημήτρης στον «Κόρνια»

Συνέχεια από τη σελ. 2

πέσει ή εκκλησία και άφου ήμουν σε θέση να βγάλω τα έπίτομα συμπεράσματα:

1) Στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, που οι άρχαίοι θεοί δεν είχαν εκτοπιστεί έντελώς και γινόντουσαν οι διωγμοί των χριστιανών, δημοσιονογήθηκε ή ύπόγεια αυτή κρύπτη, που έπέιχε τη θέση κατακόμβης, όπου μαζεύονταν κρυφά οι πιστοί και λάτρειαν το Σωτήρα Χριστό.

2) Μέσα στην κατακόμβη αυτή τάφηκε ύστερότερα κάποιος ίερομένος, σύμφωνα με τη συνήθεια της εποχής να θάβουν τους μοναχούς στους αϊλόγυρους των μοναστηριών.

3) Άργότερα, όταν ο Χριστιανισμός έπιωράτησε όριστικά και πέρασαν κάμποσοι αιώνες, κτίστηκε πάνω από την κατακόμβη το σημερινό ύπέρογο μοναστήρι του Άι — Δημήτρη.

4) Μετά ή κατακόμβη, που έπαινε στο μεταξύ να χρησιμοποιείται για λατρευτικούς σκοπούς, έγινε το άσφαλές καταφύγιο των ζωοκλεπών της περιοχής, οι όποιοι άνυποψίαστοι έτρωγαν εκεί μέσα τα κλεψίμα (κατσίκες, πρόβατα, άρνιά, ριφάκια, μοσχάρια κλπ).

5) Με το πέρασμα του χρόνου τα κόκαλα των ζώων αυτών άνακατώθηκαν με τα άνθρώπινα και έτσι έξηγεϊται το γεγονός, γιατί συντηρήσαν μέσα στην κατακόμβη κόκαλα άνθρώπινα με κόκαλα ζώων.

6) Έξηγουνται έπίσης θαυμάσια και ή ταχτική του φαμίγιου που, έπειδή έτρωγε συχνά κλεψίμο κρέας, δεν έτρωγε τα όσπρια, και το άγριο Ξυλοκόπημα του από τους κλέφτες, έπειδή μαρτύρησε στο άφεντικό του το μεγάλο μυστικό.

Με αυτό τον τρόπο λοιπόν έρευνήθηκε από άρχαιολογικής πλευράς ή περιοχή αυτή, ή όποια φαίνεται ότι συνδέθηκε και ιστορικά στενά με την όλη Ιστορία του ένδοξου νησιού μας.

Έτσι στα 824 μ. Χ., που οι Σαρακηνοί κατάλαβαν την Κρήτη και άποβιβάστηκαν στο νησί, καθώς λένε, από την Ψαρή Φοράδα, το μεγάλο χωριό — του Άι — Δημήτρη — παράκμασε, γιατί πολλοί κάτοικοί του άναγκάστηκαν να μετακινήθουν βορειότερα, για να σωθούν από τους πειρατές.

Η παραμυή συνεχίστηκε και έπί Τουρκοκρατίας μέχρι που το χωριό αυτό έγκαταλείφτηκε όριστικά και έσβησε μέσα στη διαδρομή των αιώνων. Έπειδή όμως, όπως είπα στην άρχή, ύπάρχουν στην περιοχή αυτή άρχαιολογικά ίχνη (λείψανα έλαιουτριβείου Ρω-

μαϊκής εποχής και όστρακα διαφόρων εποχών) επιβάλλεται νομίζω συστηματικότερη μελέτη του χώρου αυτού από τους άρμόδιους.

Σήμερα ή περιοχή του Άι — Δημήτρη πάει να ξαναβρει το παλιό της μεγαλείο και να ξαναγίνει χωριό, γιατί καλλιεργούνται εκεί με μεγάλη έπιτυχία τα πρώιμα κηπευτικά και ή ματάνά και έτσι πολλοί Πεννηνιακοί και Κεφαλοβορσανοί έχουν έγκατασταθεί μόνυμα στο μέρος αυτό. Άντιμετωπίζουν όμως πολλές δυσχέρειες στις καλλιέργειες, λόγω της κακής κατάστασης του δρόμου, που μετά από μια δυνατή βροχή γίνεται άδιάβατος για μερικές μέρες, και γιατί δεν ύπάρχει τηλεφώνο, παρά το γεγονός ότι έγιναν οι σχετικές ένέργειες από την Κοινότητα Πεύκου, με άποτέλεσμα, όταν κανείς άρρωσθήσει να μην μπορεί να ειδοποιηθεί γιατρός.

Άκόμη ή έλλειψη τηλεφώνου και ή κακή κατάσταση του δρόμου έχουν ως συνέπεια να παραμένουν μερικές φορές άδιάθετα τα προϊόντα της περιοχής ή να πουλούνται σε χαμηλότερες τιμές από τις κανονικές, έπειδή οι έμποροι διατάζουν να κάνουν συναλλαγές με τους παραγωγούς, επικαλούμενοι το επικίνδυνο του δρόμου, αλλά πιο πολύ την έλλειψη τηλεφώνου, ή συμβολή του όποιου στη διεξαγωγή του έμπορίου και μάλιστα των πρώιμων κηπευτικών που οι τιμές τους είναι διακυμαινόμενες, είναι πράγματι πάρα πολύ μεγάλη.

Άς έλπίζουμε ότι όλα θα πάνε καλά και ο ύπέροχος αυτός τόπος με τους καλοσυνάτους, έργατικούς, τίμους και άπλους άνθρώπους του θα μπορέσει να συνεχίσει την ιστορία του και την προκοπή του.

Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΚΗΣ Καθηγητής

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Καλούνται σε Γενική Συνέλευση για άρχαιρεσίες τα μέλη του Συλλόγου Βιαννιτών Ηρακλείου «Ό Πατούχας».

Τόπος: αίθουσα συλλόγου Λόγος και Τέχνη (στοά πίσω από το Δαμινάκη στα Λιοντάρια) ήμέρα: Δευτέρα 13 Μαρτίου 1978 και όρα 6 μ. μ.

Οι συνεπαρχιώτες που θέλουν να γίνουν μέλη του Συλλόγου και δεν έχουν έγγραφε, μπορούν να έγγραφούν την ήμέρα της συνελεύσεως.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Τους συνεπαρχιώτες που μου συμπαράσθησαν με όποιοδήποτε τρόπο στις έκλογές του Νοέμβρη 1977 εύχαριστώ θερμά.

ΠΕΤΡΟΣ Ι. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΠΑΝΑΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Με συμμετοχή πολλών μπανανοπαργαγών έγινε στην Άρθη στις 29 του Γενάρη συνέλευση για την ίδρυση Συνεταιρισμού έμπορίας μπανάνων. Σ' αυτήν έκλέχτηκαν οι έξης:

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

- 1) Έμμανουήλ Στρατάκης (έφημέριος), Πρόεδρος (Άμυρά). 2) Έλευθέριος Άγαπουλάκης, αντιπρόεδρος (Συκολόγος).

3) Γεώργ. Έμ. Χρηστάκης, συμπράττων (Βαχός).

4) Ιωάννης Παπαδάκης, ταμίας (Άγ. Βασίλειος).

5) Πολύβιος Βελημπασάκης, μέλος (Καλάμι). Άντιπρόσωπος για την Ένωση ο Ίωάν. Γιανναδάκης, (Συκολόγος).

Έποπτικό

Πιτροπάκης Γεώργιος, Πρόεδρος, (Πεύκος).

Μάλιος Χρήστος (Άμυρά).

Φραγκιαδούλης Άλέξ. (Άγ. Βασίλειος) μέλη.

Κυκλοφόρησε

Ο ΓΕΡΟ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ... ΘΥΜΑΤΙΑ

του συνεπαρχιώτη μας

Γεωργίου Λαζ. Χατζάκη

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Συνέχεια από τη σελίδα 1
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΧΡΕΩΝ

Ο Συνεταιρισμός Βιάννου, με αναφορά και αίτησή του προς το υπουργείο Γεωργίας ζητά αναστολή των χρεών, ύστερ' από τη χαμηλή φετινή εσοδεία, την εκ νέου δανειοδότηση σε χρήματα για τις νέες καλλιέργειες και το λάδι.

Ολόκληρο το κείμενο θα δημοσιεύσουμε στο επόμενο φύλλο των Β. Ν., από Έλλειψη χώρου στο σημερινό.

ΤΟ ΜΑΜΟΥΝΙ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ

Έτσι λέει ο πολυς κόσμος το φλοιοτρίβη της ελιάς. Έντομο που συναντάται σ' όλες τις χώρες όπου καλλιεργείται η ελιά.

Στην Έπαρχία μας έχει παρουσιαστεί σε πολλές περιφέρειες τα τελευταία χρόνια κι έχει κάνει μεγάλη ζημιά κάθε χρόνο.

Ο φλοιοτρίβης τρυπά το θλαστό, με αποτέλεσμα, μόλις φουξέει λίγο δυνατός αέρας ή με το ράβδισμα, οι θλαστοί να πέσουν κάτω και το δέντρο σιγά σιγά μένει μόνο με τα χοντρά κλαδιά χωρίς παραγωγή.

Έχει 2 - 3 γενιές

Γενά τα αυγά του στα κλαδιά που παραμένουν στα χωράφια μετά το κλάδεμα ή τη συγκομιδή.

Στά ξύλα που μεταφέρουμε στο σπίτι θα δο-

με πολλές φορές χιλιάδες τρύπες με λεπτό ροκανίδι. Είναι οι φωλιές που ανοίγουν τα έντομα του φλοιοτρίβη, για να βάλουν τ' αυγά τους.

Πώς να τον καταπολεμήσουμε;

Το πιό αποτελεσματικό μέτρο είναι το κάψιμο όλων των ξύλων που μένουν κάτω από τα δέντρα μετά το ράβδισμα ή το κλάδεμα. Ποτέ ξερά ξύλα κάτω από τα λινόφυτα.

Η πιό κατάλληλη εποχή για την καταστροφή των κλαδιών είναι οι αρχές του Μάρτη.

Αν δεν είναι εύκολο το κάψιμο, θα πρέπει να ψεκαστούν με ισχυρά εντομοκτόνα.

Καλά είναι ν' αποφεύγουμε να συγκεντρώνουμε και στίς αυλές των σπιτιών μας λιόκλαδα, γιατί εύνοούν την ανάπτυξη του έντόμου. Γι' αυτό και η πιό μεγάλη προσβολή παρουσιάζεται σε δένδρα που βρίσκονται κοντά στο χωριό. Αυτά θα πρέπει να ραντίζονται όπωςσδήποτε.

Χρειάζεται ακόμη περιποίηση των δέντρων για να αναπληρώνουν τα κλαδιά που έχασαν.

Υπάρχει ειδική αγρονομική διάταξη που επιβάλλει να καίνονται τα λιόκλαδα και οι άροφρολακες θα πρέπει να φροντίζουν γι' αυτό.

Μά και ο γεωπόνος της Έπαρχίας θα πρέπει να δώσει σωστές οδηγίες και σ' αυτόν θα πρπει ν' αποταθούν οι παραγωγοί.

Μιά Βιαννίτικη βραδιά στην Αθήνα

(Συνέχεια απ' τη σελίδα 1) της Θεσσαλονίκης, που μία σωστή κομμάτι να πουν και να βάλουνε μια άρχη και να συνεχίσουν με φροντίδα κι έγνοια για τον τόπο μας, μια απόφαση είν' αυτό. Τότε ή Βιάννος, δέν την χωράει ή καρδιά μου αν γίνει κάτι τέτοιο, μά θα 'ναι ένας τόπος που θ' άρχισει να ζει σωστά κι είναι μεγάλο πράμα αυτό.

Δέν έχω συγκεκριμένα όλοτελα πράγματα να προτείνω. Αυτά είναι δουλειά του Δ. Σ. του «ΔΙΑΒΑΤΗ», μόνο ιδέες και σκέψεις και διάθεση όσο το επιτρέπει το ρολόι της Αθήνας. Σκέφτομαι λοιπόν πώς μια σειρά ταινίες αγροτικού περιεχομένου, παρέα με το γεωπόνου, αν έκαναν μια βόλιτα στα χωριά της Έπαρχίας θα 'χαν πολλά να δώσουν στους φλοπρόδους γεωργούς συντοπιτές μας, άσε που θα μάζευαν λίγο τα μάτια τους άπ' το δλακοκούτι. Άλλες ταινίες ψυχαγωγικές, ποιότητας άμως, είναι κάτι που πολύ λείπει από την Έπαρχία, δουλειά των φοιτητών και των μαθητών και δέν είναι δύσκολο πράμα.

Δυό τρείς στα πιό μεγάλα χωριά διβλιοθήκες, ένα κολοστεμένο θεατράκι, θα δίνανε μια δάση, μια πρώτη άρχη για να βρει ο τόπος μας την παλιά του παράδοση, να δει τί καινούργιο και άμορφο γίνεται πέρα άπ' αυτόν, να κρατήσει ό,τι του ταιριάζει και ν' άρχισει πολιτιστικά να ζει και να προοδεύει, άφοι κι όλοι οι έπιστήμονες μά κι οι δισπαλιμάτες άσχοληθούν με τα προβλήματα της Έπαρχίας. Ο γεωπόνος με τις καλλιέργειες, ο γιατρός με την περίθαλψη, ο εκπαιδευτικός με τα σχολεία και την παιδεία και μ' όλη τη πληθώρα των

προβλημάτων που σωρεύει στους ώμους του ή δουλειά του δασκάλου, ο μηχανικός με τους δρόμους, τα έργοστάσια, τα κτίρια, τα νερά κι όλοι οι παλιοί με την Ιστορία αυτού του τόπου, την πρόσφατη μά και την παλιά, να μάθουμε οι καινούργιοι, να μη χαθούν οι ρίζες μας, γιατί κι έμεις θα χαθούμε.

Δ. Χ.
Ο συγγραφέας
Γ. Βαλέτας για τον Κονδυλάκη

Όπως μάς γράφουν άπό την Αθήνα, στη συνεστίαση των μελών του εκεί συλλόγου Βιαννιτών «Ο Διαβάτης», για την όποια δημοσιεύσαμε σε προηγούμενο φύλλο μας, ο λογοτέχνης και συγγραφέας κ. Γιώργος Βαλέτας προσήλθε και χαιρέτισε τους συνεστιαζόμενους, ως τους συμπατριώτες του Ιωάννου Κονδυλάκη. «Μόλις διάβασα στίς έφημερίδες, έίπε, για τη συνεστίαση του συλλόγου «Διαβάτης», θεώρησα έρωτή ύποχρέωσή μου να προσέλθω και να χαιρέτισω τους συμπατριώτες του Ιωάννου Κονδυλάκη, του άείμνηστου Διαβάτη, και να σάς πω πόσο μεγάλος ήταν ο συμπατριώτης σας και πόσο υπερήφανοι πρέπει να 'στε σείς οι Βιαννίτες για τον Κονδυλάκη». Για τον ίδιο λόγο προσήλθε στη συνεστίαση και ή καθηγήτρια λαογράφου δεσποινίς Στέλλα Παρασκάκη, ή όποια ύστερα άπό τον κ. Βαλέτα μίλησε έκτενώως για τον Κονδυλάκη. Η όμιλία της δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο φύλλο των Β. Ν.

Επιστολές άναγνωστών

Έν Άνω Βιάννω τη 18/1/1978
Προς τὰ
«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»
Ηράκλειον

Έχομε την τιμήν να παρακαλέσωμε θερμώς όπως εύαρεστούμενοι ένεργήσετε δεόντως δια την ένίσχυση ήμών, προς έπιτέλεση όρισμένων θασικών στόχων και σκοπών, προς γενικόν όφελος και συμφέρον της περιοχής.

Ός πρώτην προσπάθειαν άναφέρουμε την δημιουργίαν — άνεγερσιν — «ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ» Βιάννου, καταλήλου και ίκανού να ανταποκριθή εις τας πολλάς και ποικίλας άνάγκας, Γυμνασίου, κωμοπόλεως και Έπαρχίας, καθότι το έν λόγω κέντρον — αίθουσα Βιβλιοθήκης κλπ. — όταν συν Θεώ άποπερατωθή και έξοπλισθή με τα άναγκαία και άπαραίτητα προς τουτό έφόδια και όργανα, όντως ά καταστή το μοναδικόν ίσως πολύτιμον στολίδι και καλύτερον της περιοχής.

Ηδη ήρχισαν ύφ' ήμών αι σχετικαι ένεργειαι προς την Κοινότητα Βιάννου, δια την χορήγησιν της άναγκαίας οικοπεδικής έκτάσεως προς άνεγερσιν του ως άνω Πνευματικού Κέντρου, και όφείλομεν και αύθις και έκ της θέσεως ταύτης θερμώς να εύχαριστήσωμε τον άξιότιμον κ. Πρόεδρον της Κοινότητος Βιάννου, δια το ένδισκέρρον, κατανόησιν και άγάπην του δια το έν λόγω αίτημα.

Έκτός τούτου πολλά έλλείπουν έκ της Κωμοπόλεως — Περιοχής — πνευματικά, κοινωφελή έργα και ιδρύματα — άγαθά, Οικοτροφεία Παιδικός Σταθμός, Γηροκομειον κλπ. — άτινα όντως τυγχάνουν άπαραίτητα δια την πρόδον και προκοπήν της περιοχής.

Τά πάντα δε δύνανται να έπιτευχθούν, κατόπιν θελήσεως, ύπομονής και έπιμονής, αλλά προ πάντων κατόπιν ένώσεως των άπανταχού Βιαννιτών και έπιδειξεως ύπό πάντων έμπράκτου άγάπης, στοργής και ένδιαφέροντος προς την ιδιαιτέραν Πατρίδα.

Γνωρίζομε το ψυχικόν μεγαλειον και δύναμιν της Βιαννίτικης καρδιάς. Γνωρίζομε το μέγεθος των χαρισμάτων και άρετών του λαού μας.

Ότω πιστεύομεν και έλπίζομεν αισθητώς ότι οι πάντες θα άκούσωσι το σύνθημα ήμών και το προσκλητήριον της Βιάννου και πάντες θα ανταποκριθώσιν εύχαριστως εις το σάλπισμα του καθήκοντος. Είναι άνάγκη πάντες ήνωμένοι, και ό καθεις χωριστά, να προσφέρωμεν το κατά δύναμιν δια το συμφρον του τόπου.

Η Βιάννος μάς έδωσε πολλά. Άς δώσωμεν και ήμεις την άγάπην μας, την στοργήν και το ένδιαφέρον μας.

Ημεις θα πράξωμεν το πάν, δια να καταστή ή Βιάννος παράδειγμα προς μίμησιν. Δέν θεωρούμεν καθήκον μόνον την τέλειση της θείας λειτουργίας. Δέν είμεθα μόνον δια τον ναόν. Νομίζω ότι χρέος ήμών είναι να ανταποκριθώμεν εις τας άνάγκας και προ-

βλήματα των πιστών μας. Έχομεν χρέος να ύπηρετήσωμε τον άνθρωπον, το ύπέροχον αυτό δημιούργημα. Ότω πάντα τα έχοντα σχέσιν με τον άνθρωπον ένδιαφέρουν ήμεις. Πονούμεν ειλικρινώς έν τώ πόνω και χαιρόμεν έν τη χαρά.

Περαίνων όφείλω πληροφροσικώς να άναφέρω ότι ήδη έστάλησαν εις την Έραν Μητρόπολιν Πέτρας τα όνόματα ένάρετων κυριών δια την σύστασιν και λειτουργίαν ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ, ταμείου Α γ ά π η ς Βιάννου, προς άνακούφισιν και θοήθειαν των πασχόντων και έχόντων άνάγκην θοηθείας συνανθρώπων.

Και έν τώ σημείω τούτω θερμήν άπευθύνα παρακλήσιν εις τους άπανταχού συμπατριώτας όπως όσοι έχουν την δύναμιν, θέλσιν και διάθεσιν βοηθήσουν κατά το δυνατόν εις την ευόδωσιν και ταύτης της προσπάθειας.

Τέλος όφείλομεν να εύχαριστήσωμεν έκ προιμίου αλλά και να συγχαρώμεν θερμώς Υμάς δια την όντως άξιαν λόγου και έπαίνων προσπάθειαν προς προβολήν και έπιλυσιν των προβλημάτων της έγκαταλειμμένης περιοχής ήμών.

Ο Θεός μαζί Σας
Μετά τιμής και εύχών
Γ. ΓΟΥΡΝΙΕΖΑΚΗΣ
Έφημέριος Α. Βιάννου

Γύρω άπό το άφιέρωμα στον Κονδυλάκη

(Άπό άναγνώστες των Β. Ν. ήπραμε και δημοσιεύομε τα παρακάτω συμπληρωματικά στοιχεία για τον Κονδυλάκη, στον όποιο άφιέρωσαν το πολυσέλιδο τεύχος που κυκλοφόρησε τις γιορτές. Με πολλή εύχαρίστηση θα δημοσιεύομε και ό,τι άλλο σχετικό και ένδιαφέρον μάς στείλουν άλλοι άναγνώστες μας).

Έφημερίδα
«ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»
Ένταύθα

Στο «άφιέρωμα για τον Γιάννη Κονδυλάκη», που άποτελεί άναμφισβήτητα πολύτιμη προσφορά των «Β. Ν.» για όλη την Έπαρχία και ειδικότερα για τους νέους της, άναφέρονται στη σελίδα 41 οι Δέμοι και τα Σωματεία που τίμησαν τον Κονδυλάκη.

Παραλείπονται όμως οι Δέμοι της Έραπέτρας και του Άγ. Νικολάου Λασιθίου, που και οι δυό έχουν δρόμους στ' όνομα του Κονδυλάκη και νομίζω πως έξω την ύποχρέωση, σαν δάσκαλος που ύπηρετήσα χρόνια πολλά εκεί, να συμπληρώσω κατά τουτό, χάρη της αλήθειας, το δημοσίευσμα Σας.

Ηράκλειο 24 — 1 — 78
Εύχαριστώ
ΧΑΡΑΛ. Ε.
ΚΑΣΣΩΤΑΚΗΣ
Συνταξιούχος δάσκαλος

ΣΤΥΜΠΛΗΡΩΣΗ

Στίς εκδόσεις έργων του Γιάννη Κονδυλάκη, που δημοσιεύτηκαν στο άφιέρωμα των «Βιαννιτικών Νέων», πρέπει να προστεθούν και οι παρακάτω παλαιότερες εκδόσεις έργων του που παραλείφθηκαν άπό παραδρομή:

1) Η Ιστορία των έπαναστάσεων της Κρήτης μέχρι του 1830 του Ζαμπέλιου — Κοιστοβουλίδου, που συμπλήρωσε ο Κονδυλάκης. Εκδόθηκε άπό τον οίκο Φέξη

ΠΕΘΑΝΕ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ

Πέθανε στο Λονδίνο και κηδεύτηκε στο Ηράκλειο, ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης Εύγένιος Ψαλιδάκης.

Τό όνομά του είναι συνδεδεμένο με την Ιστορία της Βιάννου στη Γερμανική κατοχή. Όπως έχομε

γράψει άλλη φορά, μεγάλες προσπάθειες κατέβαλε πιέζοντας τους Γερμανούς, για να μην εκτελεστούν οι όμηροι που κρατούσαν στο Γυμνάσιο μετά τη μάχη της Σύμης 1943.

Φίλε κ. Χρηστάκη,

Με πολλή άγάπη παρακολουθώ την έκδοση των Β. Ν. που είναι ή έφημερίδα μας (των Βιαννιτών) και τη συμμετοχή στην προσπάθεια όλο και περισσότερων συμπατριωτών.

Η παλιά πρότασή σου για έπισήμανση, προβολή και μελέτη των προβλημάτων της Έπαρχίας μας άπό τους, εύτυχώς άρκετούς, συνεπαρχιώτες έπιστήμονες δέν είν να βοήξω άκόμη άναπαύοιση, τουλάχιστο σε ίκανοποιητικό βαθμό.

Όπως λείπει ή μεθόδευση.

Όπως παλιότερα ο σύλλογος των Βιαννιτών του Ηρακλείου «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ» Νεκρώθηκε άπό τη Δικτατορία.

Νομίζω πως πρέπει να τον αναστήσουμε πάλι και πιστεύω πως ο σύλλογος αυτός θα γίνει το όργανο που θα κινητοποιήσει τις δυνάμεις που ύπάρχουν και θ' άποτελέσει το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στην Έπαρχία μας με τους Βιαννίτες του Ηρακλείου και της Αθήνας άκόμα και όπου άλλου.

Τά μέλη του παλιού διοικητικού συμβουλίου, και σ' ό νομίζω ήσουν στο Δ. Σ., άς κάνουν την καινούργια άρχη.

Εύχαριστώ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ηράκλειο 29. 1. 1978

το 1897 και έπανεκδόθηκε το 1971 άπό τους άδελφούς Βαρδονογιάννη.

2) Η Ιστορική μελέτη «Η όλοκαύτωσις του Άρκαδίου» εκδόθηκε σε α' έκδ. το 1904 άπό την Πατριωτική Βιβλιοθήκη Φέξη, 6' έκδ. το 1910 άπό την Ατλαντίδα Νέας Τόρνης, γ' έκδ. το 1914 άπό τη Λογοτεχνική Βιβλιοθήκη Φέξη μαζί με άλλες έξω μελέτες άλλων συγγραφέων με τον τίτλο «Μεγαλοεργήματα του 1821».

3) Μετάφραση άπό τον Κονδυλάκη των «Απάντων του Λουκιανού». Δημοσιεύτηκε σε έξι τεύχη το 1911 άπό τον οίκο Φέξη. Ηδη ή μετάφραση, κλασική πλέον, κυκλοφορεί σε ένα όγκώδη τόμο.

4) Έκλογαί έκ των «Απάντων Λουκιανού», μετάφραση Κονδυλάκη, με πρόλογο Σίμου Μενάρδου. Δημοσιεύτηκε το 1930 σε τόμο άπό τον Οίκο Έλευθερουδάκη.

5) Η Ιστορική μελέτη «Η Γραμβούσα» α' έκδ. 1904 άπό την Πατριωτική Βιβλιοθήκη Φέξη και 6' έκδ. 1910 άπό την Ατλαντίδα Νέας Τόρνης.

6) Ένδιαφέρουσα μελέτη του Κονδυλάκη με τίτλο «Η Πατρις» της Πικιάλης Βιβλιοθήκης, α' έκδ. 1917 και 6' έκδ. 1918 της Πατριωτικής Ένωσης.

7) Το 1916 ο Κονδυλάκης κυκλοφόρησε σε ένα τόμο 24 χρονογραφήματα του με τίτλο «Ένώ διάβαινα», που άναδημοσιεύτηκαν και στα Απαντα «Π. Οικονόμου».

8) Οι φίλοι του ώραιου βιβλίου ένκυκλοφόρησαν το 1955 σε μεμονωμένους τόμους το «Πατούχα» και την Πρώτη Άγάπη με μακρά εισαγωγή και άνάλυση των έργων άπό την άξέχαστη ποιήτρια Σοφία Μανροειδή — Παπαδάκη.
Ν. Δ. Π.

ΟΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

— Συνεχίστηκε το μάζεμα της ελιάς. Άν και λίγες, όυτε το ένα πέμπτο της κανονικής παραγωγής, με τις κακοκαιρίες του περασμένου μήνα ύπάρχουν άκόμη λίγες στα δένδρα.

— Όσοι καλλιεργούν πρώτα κηπευτικά θρίσκονται τώρα σε ένταση.

— Άπό τις 5 του Φλεβάρη καταργήθηκε το δελτίο για την τομάτα.

— Οι μπανανοπαραγωγοί άρχισαν να συγκεντρώνουν την μπανάνα στο νέο Συνεταιρισμό που θ' άναλάθει την έμπορία της.

— Οι βοσκοί βρίσκονται στα χειμαδιά της παραλιακής ζώνης και οι μελισσοκόμοι ένισχύουν με τροφές τα μελίσσια τους, για να θγει ό χειμώνας.

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Συνεχίστηκαν και το μήνα που μάς πέρασε οι κακοκαιρίες. Χιόνια, δυνατός άέρας, «χιονοσιβούρες», όπως χαρακτηριστικά τις λέμε στα χωριά μας, ήταν τά κύρια χαρακτηριστικά του καιρού τις περισσότερες μέρες. Η γή χόρτασε νερό κι όλες οι φλέγες μά και τά βρύκια τρέχουν καθαρό νερό.

Πολλές φλέγες, που χρόνια τώρα είχαν να τρέξουν νερό, άνοιξαν κι αυτές. Οι χωρικοί μας λένε πως πρέπει να 'χουμε καλή χρονιά. Άς έλπίσουμε να βοηθήσουν κι άλλοι παράγοντες.

Οι βροχοπτώσεις μέχρι τις 8 του Φλεβάρη είχαν φτάσει τα 78 εκατοστά.

ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

(Συνέχεια απ' τη σελίδα 1)

(τους Θόλους) και δίπλα της ήταν το Λιοντάρι, σύμβολο της Δημοκρατίας του Άγίου Μάρκου. Όταν οι Τούρκοι κατέλαβαν τη Βιάννο κατά το έτος 1665, έκαμαν το Μιχαήλ Άρχάγγελο τζαμί. Οικοδόμησαν μιναρέ στην αυλή του και έκρυσαν με άσβεστη τις τοιχογραφίες. Είχε άπέναντι θρύσεις, όπου έπλυναν τά πόδια τους οι Τούρκοι πριν μπουν στο τζαμί τους. Η θρύση σωζόταν ως το 1946 μπροστά στο μαγαζί του κ. Τρυγωνάκη.

Οι κολώνες στον έξώστη του τζαμιού ήταν κυλινδρικές μαρμαρίνες, ασφαλώς άπό τά έρείπια του αρχαίου ναού του Άρη. Ο ναός παρέμενε τζαμί σ' όλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας (1665 — 1898). Ηταν το κέντρο της τουρκικής συνοικίας της Βιάννου, μέρος δυσπρόσιτο για τους χριστιανούς. Άπέναντι, δίπλα στη σημερινή γέφυρα, ήταν ο «Μεγάλος Καφέ», τουρκικό κέντρο που ποτέ δέν πήγαιναν οι Έλληνες.

Για την περίοδο της τουρκοκρατίας ως το 1821 δέν μπορούσαμε να συγκεντρώσουμε στοιχεία Ιστορικά. Ρώτησα τους παλαιότερους, αλλά τίποτε δέν μου είπαν.

(Συνεχίζεται)

Έκ του Τυπογραφείου ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ
Θαλήτα 8 Άγ. Δημήτριος Ηράκλειο, τηλ. 28. 49. 09